

HAMAM KIZDI

Ocak başı söylenceleri olurdu tüm evlerde. Minderler konur, aile efradı ya da gelen konuklar yer minderlerine otururlar, evin hanımı kurutulmuş meyve çıkarır sandıktan. Çay geleneği yoktu, eskiden. Bastık, çir, elma ve armut kakı dolardı önümüzdeki kalaylı kaplara. Bir taraftan yer, bir taraftan dinlerdik anlatılanları. Cin, hortlak anlatıları korkmamıza neden olsa da meraklabeklerdik sonunu.

Evin ve konukların çocukları göz göze gelir, oyun oynamak için ısmarlaşırdık. Bunun için de dışarı çıkmak gerekirdi. Ne oynayacaktık, neler yapacaktık, dışarıda tartışırdık gayri.

Dikkatimi çeken en önemli olgu, her yer ve olayda mutlaka bir BAŞ olması gerekliliğidir. Geriye dönüp de araştırıverince, APA sözcüğüne takıldım. Bugünkü kullandığımız dilde “BAŞ”, “BABA”, “EBE” anlamına geldiğini gösterir veriler. Oynadığımız her oyunda bir ebe mutlaka var ve einin her işareti, söylemi komut olarak algılanır. Ebenin sağlam karakterli, dirençli ve bir o kadar da güçlü fiziği olması gerektir. Her oyunda olduğu gibi, HAMAM KIZDI oyunu da iki kümeden oluşur. Saldıran ve koruyan kümeler, Koruyan küme, bir ipi dairebiçimi oluşturmak suretiyle tutar, ucunu da ebeye verir. Başları birleştirip, kollarını da birbirlerinin omuzlarına uzatarak kubbemsi bir şekil alırlar. Ebe tuttuğu iple birlikte bu insan kubbenin çevresinde dönerek diğer küme elemanlarının sıçrayarak üste çıkmasını engellemeye çalışır.

Ebe, kubbenin tam ve sağlam olduğunu kontrol eder. İpin iyi tutulup tutulmadığından kolların sağlam kavranılması ve kubbenin sık olup olmadığına kadar bakar ve bağırır;

‘Hamam kızdı!..’

Kubbenin çevresinde döne döne koşular başlar. Şaşırtmacalı, kurnaz ve hışım gibi. Kubbeyi bekleyen ebe, ipi bırakmadan, saldırınlara karşı koymaya çalışır. Sıçrayıp kubbeye binmek isteyenlere tekmelerle karşılık verir. Eğer, tekme hedefini bulursa, o cezalıdır. Karşı taraftan bir kişi eksiltmiş olur.

Saldıran kümeden birkaç kişi kubbenin tepesine oturur ise, ağırlığı çekemez ve kubbe dağılır. O zaman da saldırı kümesinin ebesi;

‘Hamam çöktü!’ diye bağırır.

Velev ki, hamam çökmesin ve cezalı sayısı çoğalsın... O zaman, saldırı kümesi hamam kubbesi olmak zorundadır.

Görünen o ki; Saldıran da, koruyan da zekaca kurnaz ve fiziken güçlü olmalıdır. Oyunun sonunda evlerimize gider, ana ve babalarımızdan işiteceğimiz azarların korkusuyla kedi sessizliğinde büzüşüp yataklarımıza girerdik. Dinlediğimiz cin, hortlak öykülerinin korkusu ile çocuk yüreğimiz küt küt atarken, tekerleme gibi meseller ve oynadığımız oyunlar tatlı bir tebessüm olur, heyecanı öteki gün ve akşamlara salardık.

Düşünüyorum da; nasıl olurdu çocuk yüzlerimizin arınık görüntüsü. Ben halâ Ahmet emminin;

‘Yağlı idi, yavan oldu. Mehmet idi Doğan oldu.’ Tekerlemesini çocuk duygusallığı içinde anımsar, rahmet ve saygı ile anarım.

Halâ, evin hanımı Çığsarlı Kızı Ayşe ablanın bastık, çir, elma ve erik kaklarını sakladığı Cevizden yapılmış sandığı görür ve korkusunu duyarım.

Selam olsun bana bunları yaşatanlara ! Selam olsun şu anda ak saçlara bürünmüş çocukluk arkadaşlarıma, ağabeylerime. Bin bulut yükselen el sallıyorum atlarıma, dağ ve ova çocuklarına; Hepinizi ama hepinizi çok seviyorum, çocuk saflığı gülüşlü ANADOLUM!...